

speleosapiens

2007/11-12

Albánia fotók: Losonci Gábor

Tartalom

Nyári túrák, expedíciók

A sasok földje alatt 4

Vadvetjekka NP 2007 6

Kapcsolatépítés
Horvátországban 9

A MAFC nyári görög túrája 11

Egy hosszú hétvége
Szerbia mélyén 13

Hiéna híradó 15

A Morva Karszton 16

Dürrenstein kutatás 18

Korcsula
tenger alatti barlangjai 22

Kelet-Hercegovina 2007 24

Speizi-Lázer-Szepesi
barlangrendszer? 25

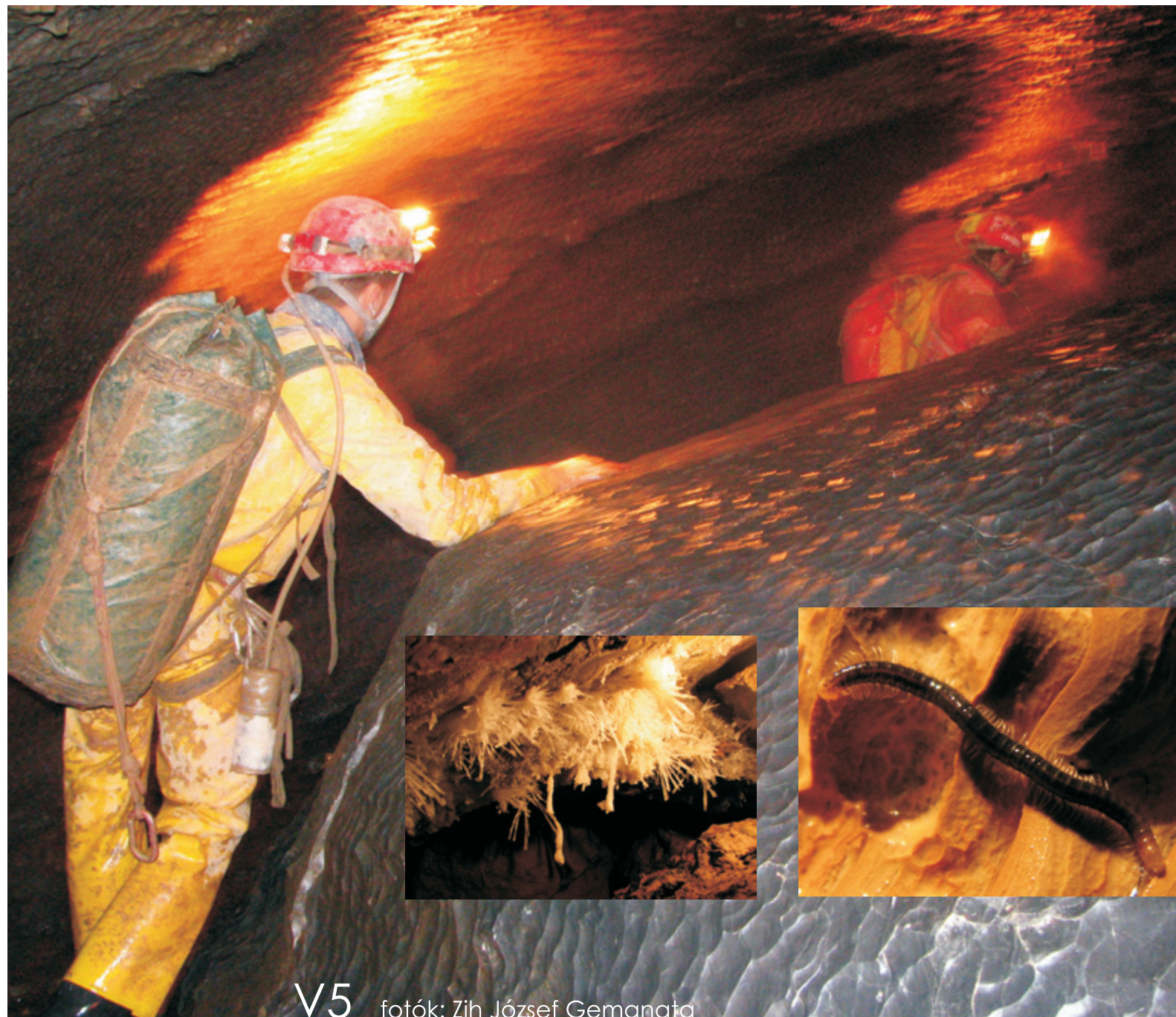
Akcióban a BMSZ 26

Külföldi cikkek

Mászni a sötétben 27

Az alvilág koronája 28

fotó: Szabó Lénárd >

V5

fotók: Zih József Gemanata

Sziasztok, üdvözlök mindenkit!

A magyar barlangászok összefogására megindított kísérletünk eredményét tartjátok a kezetekben. Ennek a kéthavonta megjelenő újságnak az a célja, hogy fórumot teremtsen számunkra, ahol hírt adhatunk magunkról, egymásnak, hogy ezeken az oldalakon bárki közülünk elmondhassa, hogy számára mi a fontos a barlangászatban.

Mikor mi, barlangászok összejövünk valahol, első dolgunk elmesélni egymásnak, hogy milyen földalatti, vagy föld feletti területeken jártunk, mit láttunk, milyen eredményeket értünk el és mi tetszett különösen - ez volna ennek a lapnak a fő témája. Szeretnénk ezt a gyönyörű és sokszínű, de valljuk be, kifelé nehezen értelmezhető tevékenységet bemutatni és eloszlatni a barlangászzal kapcsolatos tévhiteket.

A kivitel, a nyomtatás, látjátok, egyenlőre kissé fapados. Terveink szerint a harmadik számtól nyomdában készült színes lapot adhatunk a kezetekbe igényes papíron és sok képpel, de az indulásnál fontosabbnak tartjuk, hogy az újság alulról nője ki magát, önkéntes alapon, költségek nélkül.

Az elején szeretném leszögezni, hogy nem kívánunk konkurálni sem a Műsorfüzettel, sem a Karszt és Barlanggal, sem pedig a levelezőlistával. A terjesztésben és a kommunikációban kifejezetten támaszkodunk a korábban életbe lépett fórumokra, és csupán a közöttük maradt üres helyet tervezzük betölteni.

Az első számot nagyjából a nyári túráinkról, expedícióinkról szóló beszámolók töltik meg. Olvashatjátok két lengyel cikk fordítását is – a továbbiakban egy rovatot szentelünk a külföldi szakfolyóiratokból áthozott anyagoknak. Elindítunk majd egy rovatot, melyben régi anyagokat, történeteket olvashattok, melyek az elmúlt század barlangász fenegyerekeit mutatják be. Híreinkben többek között kimazolázzuk a levelezőlistán felmerült témák közül a hírértékűeket és röviden összefoglaljuk a lényegét azok számára, akik nem pakoltatták tele a postaládájukat. Lesznek technikai, oktatási témák, baleset-megelőzésről szóló, illetve orvosi anyagok – minden, amivel megtöltitek, megtöltjük az újságunk oldalait.

Már most, az első számnál látom, hogy a mellettem álló lelkes szerkesztőbizottság remekül dolgozik, de az is nyilvánvaló, hogy ez az orgánus akkor fog működni, ha mi, a barlangászok közössége magunkénak érezzük és életben tartjuk magunk számára.

Találkozunk kéthavonta!

Jó szerencsét!

Szabó Lénárd

A sasok földje alatt

Albánia 2007

A tavalyi tábor utolsó napján történt felfedezés alapján határozta meg az idei túrát. Az akkor talált Bubba-barlang, 150m-re becsült mélységével, tágas aknáival vérmes reményeket ébresztett bennünk. A barlang 2050m-en nyílik, a völgytalp és a források sok száz méterrel vannak mélyebben. Ez nem az a hely, ahonnan haza lehet szaladni kötélért, így ismét tetemes mennyiségű közös felszerelést kellett felszállítanunk a hegyre. 1200m kötél, 120 karabíner, 2 fúrógép, 1000m telefonkábel, vasak, hevederek, 100kg közös élelmiszer, központi sátor, nagy gázfőző edényekkel, és a többi. Az ezer méter szinttel járó felcuccolás a szerencséseknek egy nap alatt kétszer is megadatott, tisztességes súlyú (30-35kg) hátizsákokkal.

Albánia nem Canin, de nem is Montenegró. Ide nem lehet autópályán pár óra alatt legurulni, itt nincs kényelmet és biztonságot

nyújtó infrastruktúra. Bár a távolság csak 600km, bizonyos tekintetben mégis sokkal messzebb van: A hegyek közé csak terepjáróval ajánlatos elindulni, műszaki hiba esetén pedig magadra vagy utalva. Mentőszolgálatra, kórházra, szervizre, üzletekre nem számíthatsz, a kutatási területet pedig csak hosszú gyaloglással közelítheted meg. A táborozási lehetőségek is korlátozottak, mert a vízszintes táborhely és a víz hiánya nagyon leszűkíti a lehetőségeket. Ugyanakkor a fejlődés nyilvánvaló, egyre több helyen használható a mobiltelefon, a helyi lakosok pedig szemmel láthatóan készülnek a növekvő turizmus lehetőségeinek kiaknázására.

A barlang tavalyi végpontját a felcuccolás utáni harmadik napon értük el, külön egy délután csak a felszerelések barlanghoz való felszállításával tellett, amely a tábortól 500-600m szint megtételét jelenti. Utána pedig a két kritikus szűkület tágításával foglalatokodtunk, csak azért, hogy a harmadik napon azt tapasztaljuk, a tavalyi akna, melynek szélén visszafordulásra kényszerültünk, az utolsó volt (P15). A hír nem tett jót a csapat lelkesedésének, éppen jókor érkezett hát Laca és Robi, akik új barlangokat találtak, hát persze, hogy a Bubbá-

tól még kétszáz méterrel feljebb. Az egyik napon a Burek-barlangot nyomták a srácok, 90m mélységben egy szűkület állította meg őket. Elmondásuk szerint van benne egy nagy átmérőjű hatvanas akna, de az alján pattintani kéne. Az ezt követő napon az esőzések miatt csak kevesen vállalták a túrát a hegyre, de azok megkapták bőségesen a jutalmat a "hegykirálynőtől". A Melák-barlangban pár nappal ezelőtt a felderítő csapat egy szűk meanderből nyíló ötvenesnek saccozott aknáról számolt be. A felfedezők legnagyobb meglepetésére a 86-os kötél nem ért le, és egy oldaljárat is indult az aknából! A másnap visszatérők leereszkedtek az oldaljárat -198m en található végpontjára, ezt követően befejezték a nagy akna beereszkedését (végül P104 lett), és felmérték a barlangot. Sajnos mindkét végpont reménytelenül elszűkült. A területen (Shkurz csoport keleti lejtője) még számos kisebb barlangot fedeztünk fel, és vettünk kataszteri nyilvántartásba, kis fémtáblákkal megjelölve a jelentősebbeket.

Érdemes pár szót szólni a felhasznált eszközökről, technikákról is. A tábor központját a tavalyi expedícióhoz hasonlóan most is egy hatalmas tábori sátor jelentette. Bár nem volt túl stabil és számos rögtönzött megoldásból épült fel, nélkülözhetetlennek bizonyult az esős napok és éjszakák során, mind az emberek, mind a felszerelés számára. Itt állítottuk fel a tábori konyhát is, ahol minden nap 16 személyre főzték az ügyeltesek az ételt.

A térképezéshez lézeres távmérőt és Suunto-t használtunk, a pontokat többnyire nem véglegesítettük. A barlangok beszereléséhez egy benzines és egy akkus fúró (több tartalék akkuval) állt rendelkezésre, és ebből már kitalálhatjátok, hogy alapcsavarokkal szereltünk. Az akkus fúró erejéit külön kiemelném, mivel használatához nem kell túl sok műszaki érzék, könnyű, szűk járatokban sem fullaszt meg, viszont az ilyen kaliberű gépek ára kissé borsos. Bár töltésre nem volt lehetőség, az új, 36V-os lítiumos akkuk nagyon jól szerepeltek.

A felszínen a kapcsolatot PMR rádiókkal tartottuk, minden egész órában bejelentkezve. Bár igazán jó vétel csak akkor adódott, ha nem állt a rádióhullámok útjába semmi, azaz volt rálátás, mégis mindenki-

nek javasolom az ilyen „filléres” készülékek használatát, mert remek dolog, ha az 5-600m szintkülönbség ellenére azonnal leszólhatsz a táborba: „Kijöttünk, minden oké, mi a vacsora?”

Pár szorgos kéz tábori illemhelyet ásott és falazott a szó legszorosabb értelmében "kőkemény" talajba. Felderítő túrák indultak a szomszédos területekre is, valamint megmászásra került két csúcs, a tavalyról már ismert Harape, valamint a 2452m magas Prozmit. A helyiekkel (pásztorok, kocsmárosok, barlangos kontaktunk, és az albán ifi fociválogatott) meglévő jó viszonyt tovább ápoltuk. A nagy felfedezések elmaradtak, de jövőre is visszatérünk, rengeteg munka vár!

Losonci Gábor és Panker Ádám

< A Harape csúcsán

Spella Bubba barlang bejárata

fotók: Losonci Gábor

Vadvetjekka NP 2007

Idén augusztusban lehetőséget kaptam az első alkalommal megrendezett Balti Barlangász Kongresszuson (Baltic Speleological Congress 2007 - Northern Lights on Speleology) való részvételre, melyet a Svéd Barlangász Szövetség, az Európai Barlangász Szövetséggel közösen rendezett meg Gotland szigetén Visby-ben.

A 3 napos kongresszus után a konferencia résztvevői számára lehetőséget biztosítottak a svédek éves kutatótáborában való részvételre, melyet idén a Vadvetjakka Nemzeti Parkban, Svédország észak-nyugati részén rendeztek meg. Mivel ez a terület nincs sokkal közelebb Stockholm-hoz, mint Stockholm Budapesttől, ezért a svéd barlangások többsége is csak ritkán vetődik el erre a vidékre. Ennek eredménye, hogy a már ismert barlangokban is sok ismeretlen, térképezetlen szakasz található, és a felszín is szolgálhat még sok meglepetéssel.

Az időjárási körülmények elég szélsőségesek, mivel a terület jóval az északi sarkkörön túl található. Az Óceán közelsége, az 1000 méteres tszf. magasság, és a 2000 méternél magasabb hegyek szomszédsága miatt Svédország legcsapadékosabb területe ez, ami állandóan erős Ny-i szelekkel párosul. A hideg, heves esőzések szinte mindennaposak, de nem ritka augusztus közepén a hetekig tartó havazás sem.

A terület elzártsága, megközelíthetlensége, érintetlensége már kellő indokot szolgáltatott a túrán való részvételre, pláne hogy nem csak a felszín, hanem a felszín alatti világba is bepillantást nyerhettem. Ez egy olyan lehetőségnek ígérkezett, amit nem lehetett kihagyni, ezért jelentkeztem a túrára. A konferencia résztvevői közül, viszont nem sokan gondolták így. Rajtam kívül mindössze egy Németországban dolgozó orosz mikrobiológus jelentkezett, így mindössze két külföldi erősítette az összesen 15 fős kutatótábort.

Stockholmból 1500 km-t vonatoztunk Abiskoba, ahol az állomás mellett már várt ránk a helikopter.

fotó: Egri Csaba

Mivel a terület gyalog csak nehezen, és hosszadalmasan közelíthető meg, ezért bevett szokás a barlangászok körében a helikopteres transzport használata. A helikopter 20 perc alatt elrepített bennünket a norvég határ közelében kiszemelt, hegyek közt megbúvó táborhelyre. Mindenféle erőfeszítés nélkül teljesen új világba csöppentem, mely ráadásul az általam bejárt tájak egyik legszebbike. A helikopteres repülés egészen furcsa érzés, mivel a hatalmas hegyek között teljesen új nézőpontból szemlélhettük a csodaszép vidéket, ami már önmagában is fantasztikus élményt nyújtott. A közlekedés ezen formáját hamar meg lehet szokni, mivel svéd barátaink már el sem tudják képzelni, hogy teljes felszereléssel (sátor, kaja, komplett barlangász felszerelés) több napot és 1000 méter szintet gyalogoljanak. De minnek is, ha számukra megfizethető áron sokkal hamarabb és kényelmesebben bárhova eljuthatnak.

A tábor kialakítása a központi sátor felállításával ért véget, ahol egyből megtartottuk első „meeting”-ünket, ami az 1 hét alatt minden reggel és este megismétlődött. Ezekon a kötetlen, jó hangulatú megbeszéléseken mindenki elmondta előző napi tevékenységét, és időjárás függvényében a következő nap teendőit. Ilyenkor álltak össze a csapatok, és szedtük össze a szükséges felszereléseket. Reggel pontosítás és dokumentálás (ki, mikor, kivel, hova ment, mikorra várható vissza, mikorra kér riasztást) után nagyjából 9 órakor indultak a túrák.

Svédország nem a hatalmas barlangjairól híres, de az összes barlang amibe eljutottam óriási élményt nyújtott. A környék leghosszabb barlangja 1 km, legmélyebb barlangja - ami egyben az ország legmélyebb barlangja is - mindössze 140 méter. Ezeket a nyers adatokat szemlélve nem jöttem túlságosan lázba, de a barlangbejáratok láttán minden megváltozott. Már a helikopterből megnéztünk néhány bejáratot, és már ott erős kétségbeesés fogott el a hatalmas folyókat elnyelő aktív barlangok láttán, mivel nem volt nálam vízhatlan overáll. Rossz sejtésem már az első nap beigazolódott, amikor is egy kb. 20 méteres vízesés teljesen eláztatott, és az overállomat ezek után már csak itthon tudtam kiszárítani. De az egy hét alatt rám zúduló élmény mennyiség minden nehézségért bőségesen

kárpótolt.

Minden nap felkerestem egy-két barlangot, így az egy hetes intenzív barlangászás során a környék összes jelentős barlangjába eljutottam, melyek a következők:

Iskristall barlang, Snötempel barlang, Lamelhalet barlang, Jakkevare labirintus, Hoppet barlang, Grans barlang, I62, Voitas barlang

Általánosságban elmondható, hogy a fenti barlangok közül mind-egyik aktív víznyelő, kivéve a Gransgrottant, amelyik egy aktív forrásbarlang. Az évi 2500-3000 mm csapadéknak, a környék gleccsereinek, és az egész éven át megmaradó hófoltoknak köszönhetően, rengeteg vízfolyás található a felszínen. Mivel a felszín nagy részét kristályos kőzetek alkotják, és a karsztosodásra alkalmas kőzetek, csak a hegyperemi lejtőkön találhatóak, ezért a magasabb területekről érkező olvadék vizek nagy mennyiségben koncentráltan jutnak a mészkő repedéseibe. Az állandóan magas vízhozamnak köszönhetően a barlangok aktív vízvezető járatai teljesen tisztára mosottak, benne agyag, kavics, vagy bármiféle hordalék nincsen. Csak a csupasz mészkőfalak, a megdöbbenően szép meanderek, a hatalmas ördögüstök, és a barlangi karrok vonják magukra a figyelmet az amúgy teljesen képződménymentes járatokban. No meg a leírhatatlan erővel zúduló patakok, amelyek kisebb nagyobb vízesésekkel teszik még izgalmasabbá a barlangok bejárását. 2-3 óra alatt mindegyik barlangot be lehetett volna járni beszereléssel együtt, de a térképezésekkel, fényképezésekkel, ismeretlen járatok felkutatásával ezek a barlangok is egész napos időráfordítást igényeltek. Nem beszélve arról, hogy a táborhoz csak két barlang volt viszonylag közel, az összes többi szintén 2-3 órás gyaloglással volt csak megközelíthető. Így az általában 10-12 órás túrák után senkinek nem volt problémája a majdnem nappali fényben történő alvással.

A barlangokhoz történő gyaloglások egyben felszíni terepjárásokkal is párosultak. Megnéztünk minden útba eső objektumot,

Nyári túrák, expedíciók

amelyet valaki már bemért GPS-el, és kerestünk új objektumokat is. Ez kiváló lehetőséget adott a felszín csillagtúra szerű teljes bejárásához, és a környező hegyek megmászásához, ami legalább annyira fontos volt számomra, mint maguk a barlangok. A viszonylag kis terület ellenére a felszín igen változatos. A jégkorszak nyomai mindenhol megtalálhatóak, a teljesen szabályos „U” alakú völgyektől, a vándorköveken át a gömbölyűre csiszolt bálnahátakig. A jég visszahúzóódásával százsámra maradtak vissza kisebb-nagyob tavak, amelyek az egész környék arculatát uralják. A legmagasabb csúcsokról pedig látni lehet a Narvik melletti Ofot-fjordot, a Lofoten-szigeteket és az Atlanti óceánt. A felszín rengeteg színben pompázik. A vízfolyások környékét élénk zöld mohapárnák borítják, a kristálytisza kék vizű tavakban hófehér jégtáblácskák úszkálnak a vastól sárgára, vagy a grafitól korom feketére színezett alapkőzet mellett. Az egész kicsit meseszerű, pláne amikor a nap is kisüt.

A terepbejárások nem csak fantasztikus élménnyel, hanem kézfogható eredménnyel is párosultak. Utolsó előtti napon felkerestünk egy objektumot Norvégiában amit jó 10-15 éve egy svéd barlangász felszíni terepbejárása során bemért. Egy gleccseren gyalogolt akkor, ahol egy huzatos lyukat talált a jégben, és I62-es objektumként feljelölte a térképre. Ezt a lyukat indultunk megnézni és nagy meglepetésünkre a gleccsernek „hűlt” helyét találtuk. Megtaláltuk viszont a bemért huzatoló lyukat, ami egy kb. 6 méter mély, szűk, de járható hasadék folytatása lehetett, amiből most is erős légáramlat volt érzékelhető. A felszínen kicsit körbenézve találtunk még egy-két barlangbejáratot, (a globális felmelegedésnek és a gleccserek elolvadásának tehát vannak pozitív hatásai is a barlangkutatók számára) amin sokkal egyszerűbben lejuthattunk a föld alá, és nagy reményekkel nekiindultunk az ismeretlennek.

Egyik ámulatból a másikba esve 6-8 méter magas 2-3 méter széles fosszilis meandereken keresztül nagy termekbe értünk, melyekből újabb és újabb járatok indultak. Több különálló kicsi patakot követve, egyszer csak hatalmas dübörgésre lettünk figyelmesek. Igen, ezt kerestük! Megvan a főjárat a környéken megszokott hatalmas vízmennyiséggel! Az 1 méter széles, vízzel csizmaszárig kitöltött

járatban azonban nem túl sokat tudtunk előre haladni, mivel hamarosan egy akna állta utunkat. Hosszú percekig vizsgáltuk a lemászás lehetőségét, de felszerelés nélkül túl kockázatos lett volna. Így is kb. 500 métert jártunk be a barlangból. Nehéz szívvel hagytuk magunk mögött az újabb, nagy barlang feltárására kínálkozó lehetőséget. Mivel utolsó nap a beszerelt barlangok kiszérése volt a kötelező feladat, nem volt lehetőségünk visszamenni az újonnan felfedezett barlanghoz. Talán majd jövőre!

Köszönet a svéd barlangászok végtelen kedvességéért és vendégszeretetéért!

Egri Csaba

Kapcsolatépítés Horvátországban

Az év elején tartott kutatási megbeszélésünk alkalmával újra felvetődött a gondolat, hogy a mecseki szűk, sáros barlangokat nem félretéve, nyithatnánk külföldi karsztok irányába. Ez az igény adódik az egyesületünk nagy létszámából, széles érdeklődési köréből, no és abból, hogy a kutatási területünk kevésbé változatos. Ez persze nincs így, csak kicsik a szépségek és nehéz őket észrevenni! Tarnai Tamás, ahogy az egy jó elnökhöz illik, azonnal felkarolta az ötletet, s kisvártatva bejelentette, hogy kapcsolatai révén sikerült egy találkozózt lebeszélnie egy zágrábi egyesülettel. Alig tértünk magunkhoz, s máris úton találtuk magunkat egy prezentációs találkozóra sietve.

Egyesületünk, a Szegedi Karszt- és Barlangkutató Egyesület, négy tagját május 26-án Zágrábban fogadta a DDISKF barlangkutató és barlangi bűvár egyesület vezetősege. Persze nem marcona barlangász fiúkat, hanem csinos barlangász lányokat vittünk magunkkal. A kölcsönös bemutatkozó előadások után felvázoltuk kutatási szándékainkat. Hamar kiderült, hogy hasonló a barlangokról, a kutatásról, a természetvédelemről alkotott képünk. Bár megmosolyogták a magyar honban elért eredményeinket, persze csak mély tisztelettel, mégis úgy éreztük barátságosan fogadnak bennünket. Beszélgetésünk végén felajánlották annak a lehetőségét, hogy egy néhány napos terepbejáráson vegyünk részt az egyik kutatási területükön a Zrmanja-folyó mentén, ahol eldönthetjük, hogyan kapcsolódhatunk be a kutatásukba.

Nagy tolongás vette kezdetét az egyesületen belül. Senki sem akart kimaradni az új lehetőségeket nyújtó utazásból. Bizony nem könnyű 70 emberből 8 embert kiválasztani, hisz mind a barátunk! Nem is sikerült, ezért 10 fővel indultunk útnak a négy napos hétvégére (június 29. – július 02.). A Velebit déli előterében Obrovac

mellett egy ingyenes kempingben kaptunk szállást az autópályától mintegy 10 km-re. A közelben volt étterem, angol WC, ivóvíz, vilamos áram és tehénkék. Az első nap a Čavlinka-jama (Nittecske-barlang) forrásbarlangba vittek bennünket. Autóval megálltunk a töbör oldalában, beöltöztünk, s a viperákat gondosan elkerülve besétáltunk Luca (magyar barlangász kutya, fajtája: magyar vizsla) társaságában a 3 m magas bejáraton száraz lábbal. Persze a téli hidrológiai félévben a forrás szádáját teljes szelvényben víz tölti majd ki. El lehet képzelni, micsoda erők dolgozhatnak olyankor a mélyben. A barlangban hatalmas méretű autochton görgetegeket láttunk, valamint mecseki szemmel szokatlanul sok cseppkővet. Feltűnő volt a sok farkasfog.

Beugró feladatnak a nemrég felfedezett új ág bejáratának tágítását kaptuk emberi méretre. Az emberi méretet történetesen Tarnai Tamás determinálta, valamint a DDISKF elnöke Tihomir Kovačević

Zrmanje

fotó: Ország János

Nyári túrák, expedíciók

(Tíh), aki talán egy hajszállal magasabb, egy hajszállal robosztusabb és egy hajszállal bölcsőbb Tamásnál is. Ez azért már nem semmi! A feladatot azért sikeresen teljesítettük. Az ágat barátságuk jeleként el is nevezték Magyar-ágnak. Ez csak azért lehet gondolom, mert már nem tudnak miről nevet adni. Az akkumulátor lemerülését kicsivel később a társaság lemerülése követte. Persze nem a teljesítőképesség terén, hanem a Zrmanja karsztvizébe. A barlangászatot arrafelé overál mosással egybekötött fürdőzés követi. Ez nekünk is kijárt némi Karlovačko kíséretében.

A vendéglátásról csak szuperlatívuszokban beszélhetünk! Vízesésben fürdés, feketekagyló, sör, bor. Etettek, itattak egész ottlétünk-kor. Majd az összes otthonról hozott kaját haza kellett vigyünk. A fő szponzort (Jägermeister) már nem is említem. Végig végtelenül kedvesek voltak velünk. Egyedül az esti petanque csatánál érződött a heves mediterrán természetük, ez azonban érthető volt, hisz ez a nemzeti sportjuk.

Vasárnap a Kraljica Bukovice barlangba vittek bennünket. Ez egy korábban szerbek lakta település mellett található, mészkőkonglomerátumban képződött hatalmas barlang. A bejárat egy felszakadt

terem kupolájába nyílik. Jelentős méretű termek láncolata, ahol mindent cseppkőkéreg borít. Szálkőzetet csak elvétve lát az ember. Ennek az az oka, hogy rendkívül vékony a barlang feletti kőzetvastagság, s a konglomerátumon keresztül intenzív a beszivárgás az aggastyán barlangba. Az újabb feladat szintén egy szűkület tágítása volt. Most lefelé bontottunk egy alsó, akár több kilométeres járat reményében. Át is jutottunk, de a sok gyönyörű cseppkő csak bennünket kápráztatott el. Az új járat alig néhányszor tíz méter lett, ami cseppkőben elszűkül. Persze lefelé még mindig reményteljes! Mivel az esti vacsoránál Koltai Gabi szülinapi meglepetésben részesült (néhánytáblacsoki-torta), tiszteletére az új járat neve Gabriella-kanal lett.

Most rajtunk a sor. Október havában, de reméljük nem hóban, igazi barlangász-disznóvágást rendezünk a Mecsekben. Amolyan Böllér félét (Rostás Attila, aliasz Meszar). 50 barlangász 1 malac jeligére meghívást kaptak horvát barátaink a II. Dezsőke fesztiválra. Egyúttal megmutatjuk nekik az új kutatóházunkat is. Reméljük, erősödik a két csapat közötti kapcsolat. A következő horvátországi kutatóhétvége is körvonalazódik október 19-23. között. A Mala Kapela alagúttól nem messze található a Rokina Bezdana, mintegy -100 m mély zsomboly, alján patakos ággal. A DDISKF előreláthatóan forgatni akar. A tőlük megszokott, színvonalas felszín alatti természetfilmre számíthatunk. Hogy mit hoz még a jövő? Legközelebb beszámolunk arról is.

Ország János (SZKBE)

< Gabriella-kanál

fotó: Ország János

A MAFC nyári görög túrája

A májusi barlangi mentőszolgálatos konferencián igazán jól összebarátkoztunk egy pár görög barlangással – akik meghívását elfogadva máris megvonta a nyári túránk célpontja.

Görögország igazán közel van hozzánk – és most, hogy a balkáni háborúk okozta ország aprózódás első nagyobb hulláma már letisztult (értve ezalatt, hogy már nem kell magyaroknak Macedóniába átutazóvízum) a megközelítése is felettébb egyszerű.

Sajnos túl sokat nem tudunk az ország karsztjairól – csak valahol homályosan van elraktározva, hogy bizony az ország jelentős részét barlangképződésre alkalmas jó minőségű mészkő alkotja.

Részlet a Maraas kiépített részéről

fotó: Németh Zsolt

Ismert előttünk a legmélyebb barlangjuk a Kréta szigetén található Gourgouthakas 1 208 m-es mélységével a '90-es évek második felének nagy vívmánya – ahova egyszer már majdnem szerveződött magyar expedíció, csak igazán megbízható kontaktszemélyt nem sikerült találni. Valamint többen jártak már közülünk a Provatina és az Eposz monumentális egytagú aknáiban (-405 és -452) – de ezzel sajnos ki is merültek a barlangász ismereteink erről az egyébként népszerű célpontnak számító nyaraló országról.

Rövid keresgélést követően az athéni barlangász kongresszus anyagai között találtunk egy nagyon jó összefoglalót az ország barlangjairól – és némi levelezést követően kialakult túránk programja.

Ennek megfelelően végül összeállt a túra létszáma: 6-an mikro busszal utaztak a Balkánon keresztül, 3-an Athénig repültek, majd ott csatlakoztak a buszosokhoz, egy magányos ritter pedig mentrendszert busszal elment Athénig onnan komppal egy később kialakult találkozási ponton összekukázták a buszosok öt is.

Először Evia szigetére utaztunk, ahol 2 aktív víznyelőbarlangot

Nyári túrák, expedíciók

nézhattunk meg. Az első a Tsekouras víznyelőbarlang volt, -300 – -320 m mélységig jártuk be, a végső szifonig. Sajnos pontos és használható térkép nem állt rendelkezésünkre – de a helyi klubtól kapott instrukciók alapján ki- és beszereléssel együtt jó kilenc óra alatt megjártuk. Változatos, nem túl mély aknákból álló bevezető aknasor után egy foszil járaton keresztül haladtunk, egy csodaszép ébenfekete meanderig. Ez után ismét egy kis aknasor, majd egy rettentő vizes de élvezetes tágas meander vezetett a végső aknasorhoz, ahol a méretek már jól kitágultak – de azért a tériszonyunk nem jött elő. Az utolsó teremben lévő hatalmas omladékkupac után már csak egy jelentős vízszintingadozást mutató szifon volt hátra – illetve a kiszerelés kellemes fáradtságot okozó feladata.

Másnap a Tou Papa o Lakos víznyelőbarlangja volt a cél. Ezt -200-ig előző nap beszerelték a vendéglátó klub tagjai – egy nagyon vizes akna tetején fordultak vissza. A gyönyörű bejárati sziklafal mögött először kis aknák, majd egy nagyon szép 60-as ellipszis szelvényű akna következett, amit egy nagy foszil folyosó követett. Egy meredeken lebukó szépen oldott meander követte ezt, aminek a vége egy hatalmas cseppkőfolyással díszített akna lett. Majd egy csőszerű

szifonjárat után egy valahonnan az égből lejövvő cseppkőfolyáson mászva – ereszkedve folytatódott az utunk. Több nagyméretű tó felett átvezetett kötélhíd segített minket az úszást elkerülni – még egy kis akna – és már ott is voltunk a vizes aknánál. Vizes is volt – de pár a plafonba és messze, oldalra kicsapott nittel abszolvtuk a feladatot. Innentől aztán igazán sok volt a víz, a következő meanderben teljesen eláztunk. Sajnos, a járat nem sokára kezdett elszifonosodni. Ennek egyértelmű jelei voltak a huzat eltűnése, sáros járatlapp és csúszósan sáros oldalfalak. Követtük azért a járatot ameddig kedvünk tartotta – egy 3x1 m szelvényű aknácskáig, amelyet szinte teljesen kitöltött a lezúduló víz. Na, itt fogyott el a lendület – gondoltuk, láttunk már szifont eleget és a további 10m-t inkább elhisszük, hogy milyen.

Némi kis tengerparti bohóckodás közepette átautóztunk a sziget déli csücskére – ahol egy kápolna kertjében vadkempingeztünk – és a kápolna mögötti 3200 m hosszú barlangot néztünk meg. A barlang neve Aga Triada – Szentháromság, teljesen stílszerű egy ilyen spirituális helyre.

fotó: Németh Zsolt

Szép – kellemesen fogyasztható meander a barlang első negyede – hasig, derékig érő vízben. Nagyon kellemes volt és a csobogó víz miatt nagyon jó hangulatban telt a túra. Egy szifonkerülő kicsit megszűrte a tagságot (tényleg szűk volt), mögötte a szép szelvényű járat folytatódott. Egy 20 m magas vízeséstől fordultunk vissza – sajnos a kiépítés irányvonala nem túl jó, és állandóan széttépi a kötelet a lezúduló víz. Persze megkaptuk az instrukciókat a kimászásra – de nem vállaltuk be. Ma már sajnáljuk...

Kellemes athéni klubesten vettünk búcsút vendéglátóinktól – de nem végleg. Egyikőjük, név szerint Xenia elkísért minket a túránk utolsó állomáshelyére – a bolgár határ közelében lévő Maraas barlanghoz. Ez egy 10 340 m felmért hosszúságú forrásbarlang Görögország második leghosszabb barlangja. A barlang „méretei” igazán impozánsak, csak pár helyen csökken a szelvény mérete 10x10 m alá. Nagyon erős a víz sodrása, mely derékig mellig ért, a haladást megnehezítette a talpon található minden képzeletet felülmúlóan nagy mennyiségű homok, melybe bokáig – térdig merültünk. Nagy várakozással tekintettünk a bejárattól 2700 m távolságra lévő kvázi szifonra, melynek 15x20 cm szelvényű levegős részén való átbújást egy, a falból fakadó rendkívül erős sodrású forrás is megnehezítette. A barlang minden várakozásunkat felülmúlta – nagyon jó befejezése volt egy remek nyári túrának!

Reméljük lesz még folytatás!

Nagy-nagy köszönet: Egerland Zoltánnak (Yorki) és Xenia-nak, Angelonak valamint a teljes Speleo Club de Athina-nak.

Kucsera Marci

Részvevők: Szórádi István, Attila és Alejandra,
Invics Gábor (Maci), Vaspöri Szilvi,
Németh Zsolt (Kutya), Sass Lajos, Köblös Csaba,
Török Ágnes, Kucsera Marci (és Julcsika is ott volt)

Egy hosszú hétvége Szerbia mélyén

avagy barlangtúra a Cerjanska Pecina-ban

A Pizolit Bkcs-nak régről gyökeredző jól működő kapcsolata van a belgrádi illetőségű ASAK barlangász csoporttal.

Ez a kapcsolat tette lehetővé, hogy a nyár elején egy nagyobb létszámú magyar túracapat részt vehessen szerbia harmadik leghosszabb barlangjának a bejárásán, a 6025m hosszú és -175m mély Cerjanska Pecinán (avagy Cerjei barlang).

Csütörtök esti indulás után hajnalban már a Nis feletti hegyek oldalában bolyongott az utolsó csapat – kereste a többieket. Ez a vágyuk a kelő nappal vált valóra...

Cerjanska Pecina- fantasztikus járat volt az első 200 m

fotó: ZentaiPéter

Nyári túrák, expedíciók

A barlangról szóló előzetes információk nagyon érdekesek voltak. Az első 200 m patakban kúszós részek után meglehetősen nagyméretű meanderen keresztül juthatunk le az első szifonig, mely mellett elhaladva egy foszil járaton át érünk a végpontot jelentő szifonhoz.

Utunkat szinte végig nagy vízhozamú patak kíséri, természetesen a foszilban nem vártunk nagyobb patakot – itt majd a tavak jelentik a kihívást! Az előttünk járt magyar csoportnak 20 órát vett igénybe a túrájuk – ennek megfelelően.

Mivel elég nagy létszámú barlangász gyűlt össze Lengyelországból, Magyarországból és persze Szerbiából – három csoportra bontottuk magunkat. A beszerelőket, a barlangot már ismerő magyarok vezették, aztán lett egy lengyel fotóscsapat és egy szerb túracsoport, a kiszerelést pedig a legálmosabb magyar csapat vállalta – így csak kora este kellett a barlangba indulni – addig lehetett aludni. Tehát elkezdtünk szépen az árnyékban aludni – még ezt is képesek vagyunk megtenni!

Eljött az indulás ideje – felvettük azt a ruházatunkat, amit el akartunk áztatni, amiben a belsőbb részekben túrázni akartunk pedig szépen lecsomagoltuk vízhatlanná – és betettük begjeinkbe őket.

A barlang bejárata klasszikus víznyelőbarlang képet mutatva, sziklás torkába békésen csordogált egy kisebb patak. Ez a patak lesz majd az aktív részekben végig társunk – kiegészülve egy jelentős barlangi forrás vizével.

Az első 200 m kellemes meglepetést okozott – nem kellett ugyanis kúsznunk, mivel valamelyik előző áradás szépen kimélyítette a talpat – így gyakorlatilag egy kis patakban négykézlábazással megúsztuk ezt az egyébként gyönyörűen oldott járatot.

Ezt követően hamar átváltottuk ruhánkat – és már mentünk is egy jelentős méretű meanderben befelé. 10-15 m magas és 2-5 m széles folyosóban vitt az utunk, sok helyen kimásztunk a falra – ezzel elkerülve, hogy a teljes túra alatt nyakig vizes ruhában kelljen gyalogni.

Nagyon szép oldásformákat mutatott a barlang, az árvízvonal felett szépen fejlett cseppköveket figyelhattunk meg. Meglepően hamar,

mintegy két óra alatt értük el az 1/3 útnál lévő forrást – ekkor már sejtettük, hogy ez a túra rövidebb lesz, mint a múltkori.

A forrás után csak annyi változást mutatott a barlang, hogy a méretek megnöttek és több alkalommal is méretes termekben mentünk keresztül. A mászások a falon néha kicsit bonyolultabbá váltak – de még bőven az élvezetes kategórián belül maradtak. Az idő úgy repült, hogy észre se vettük, két óra elteltével a 2/3 útnál lévő szifonnál utolértük a beszerelőket – akik persze fotózással nyújtották meg a túrájukat.

Rövid pihenő, szerelvényigazítás és karbidolás után mentünk utánuk a fekete falú foszilban. Tulajdonképpen ez a foszil nagy áradáskor az aktív járat egyik túlfolyója – minden kisebb – nagyobb mélyedést megtölt ilyenkor vízzel, mely vizek nem is tudnak leürülni – így kiszámíthatatlan mélységű tavakat alkotnak. Ezek felett többnyire bent lévő kötélhidakat találtunk, melyek segítettek a fürdést elkerülni.

A köteles részek kiépítését közösen tettük meg, a beszerelés így nagyon hangulatossá, mondhatni családiassá vált a nagy létszámú és igencsak beszédes társaság jóvoltából.

Igazából sok szerelni való nem volt, 2 kisebb ereszkedés és 1 mászás, némi kötélhid után elértünk egy nagyobb akna feletti átmászáshoz – ez jelentette a legnagyobb feladatot. Bár egyikőnk ez felett mint egy cirkuszi egyensúlyozó művész átvarázsolta magát – a többiek inkább a kötéllel biztosított pályát választották.

Ezt követően már csak egy szabadmászással is abszolválható 30 m mély akna volt hátra – inkább csaptunk gyorsan két nittet, és lementünk kötélen – legalább is egy darabig, ameddig a kötél tartott. Utána másztunk – de semmi gáz!

8 órával voltunk az indulás után – jól haladtunk. Megosztva a kiszerelés igazán nem nagy feladatát, két csoportban indultunk kifelé – és kímélő tempóban 5,5 óra alatt értünk a bejárathoz.

Kifele menet még bementünk a barlang tulajdonképpen egyetlen oldalágába, egy túlfejlett meander kanyarba. Érdemes volt, mondhatom! Mintha egy kristályfolyóban lépkedtünk volna, mindenhol hatalmas kalcitlapok és kristályok voltak a talpon. Szerencsére a felfedezőket kijelölték egy útvonalat, amin kívülre nem lépve meg

tu dtuk óvni ezt a természeti csodát!

Kint kellemes hajnali szellő fogadott minket – jól lehűtötte a megérdemelt sörünket! Mire mindenki kiért hétágra tűzött a nap – lehetett megint árnyékot keresni és ott aludni.

A délutánt a környék megnézésével töltöttük – köztük a rendszer forrását is felkerestük. Meglepő, hogy milyen kicsi víz jött belőle – bent a barlangban azért többnek tűnt!

Hazafele a 8 órás autótúrát alatt már azon gondolkodtunk – mikor lehetne ide visszajönni!

Köszönet a szervezőknek: Hajnal Ágának és Vlado-nak

Kucsera Marci

Részvevő csoportok:

PIZOLIT, Bekey Imre Gábor BKCS, TBC, MAFC

Kotori- öböl panorámaképe

fotó: Szittner Zsuzsa

Hiéna Híradó

A Hiéna Team egyéni kutatókból álló barlangász csapat, melyben nincsenek kötöttségek, közgyűlés, tagdíj stb.

Alapvetően barlangkutatás a fő irányvonal, így jelenleg két fő területtel foglalkozunk.

Erdély. A Team egy része a nagyváradi Z csoporttal együttműködve /néhányan tagjaként/ a Király-erdőben, a Lazuri-völgyben kutat. E munka keretében hidrogeológiai vizsgálatokat /lásd 2005. évi Cholnoky-pályázat 2.helyezés / kataszteri munkákat és feltáró tevékenységet folytatunk.

Az örökprojekt Király-barlang kutatásában, az utóbbi évben csak kisebb eredmények születtek, és a barlang hosszát is csak 100-150 méterrel növeltük, viszont a környéken /a Toplicoare, Solymos és Lazuri völgyekbe több, mint 50 kisebb-nagyobb barlangot ismerünk meg. Legjelentősebb közülük a Gruuiul Grosilor-hegyen talált új /kataszterben nem szereplő/ barlang, mely 40 méter mély és kb.100 méter hosszú.

Nyári túrák, expedíciók

A pádisi kutatásokban is részt véve, több napos bivakunk a Zapodie-barlangban sajnos nem hozott eredményt, viszont a környéken több új barlangot járhattunk be. Ezek közül a legnagyobb a nem kis dzsungelharc árán felfedezett Jeges-zsomboly, mely csak 18 méter mély, méretei azonban igen jelentősek.

Montenegróban is kutattunk. Terveinkben a Lovcen nyugati oldalának karsztja szerepelt, de már az első nap leragadtunk a Ledénice-poljében, Tító Elvtárs Barlangjánál /vagy más néven Zsuzsi barlangja, merthogy Ő mutatta meg a helyet/.

A már két éve megtalált, de csak 35 méter mélységig bejárt barlangot a „kiszállás” végére 200 méter mélységig tártuk fel, kb. 600 méter hosszban.

A barlang itt természetesen folytatódik és visszavár minket...

Az elkövetkező időszakban a Király-barlang kutatásának folytatását tervezzük hosszabb bivakokkal, illetve a Lazuri-katszter befejezése is terveink között szerepel.

A munkálatok résztvevői 2007.-ben : Bán Tomi, Mihalik „Tódy” Zoli, Polacsek „Cucu” Zsolt, Szalai „Bájjaccs” Kornél, Szittner Zsuzsika és Zádori „Puttó” Erik.

Polacsek Zsuzsi

(Polacsek Zsolt, Szittner Zsuzsa)

A Morva Karszton

Rég volt már, hogy a Pizolit Barlangkutató SE. Morva-karszton járt. Az elmúlt időkben rendszeresen szóba jött egy újabb látogatás esedékessége. Ez azonban nem valósult meg, egészen 2007 tavaszáig, amikor egy lelkes csoporttársunk végre tető alá hozta a programot. A korábbi Morva-karszti túra, valamennyiünknek hatalmas élmény volt, így nem csoda, hogy előkerültek olyan

régi tagok is, akik normál esetben ritkán jönnek bárhová is. A kezdeti bizonytalanság után, (ki, mikor, melyik kocsiba) csütörtök este végre összeállt az indulási menetrend. Másnap kora délutáni találkozást követően vígan robogtunk a célállomásunk felé. A külön utazó csapattagok a cseh határ után egy benzinkútnál beszéltek meg a találkozót. A várakozás unalmas órái alatt ismeretséget kötöttünk egy szuszogó sünnel és egy vaksi nyuszival, aki nem sokkal állt meg a lábunk előtt. Előtte jó messziről folyamatos cikkcakkban közelített felénk alaposan figyelve a rá leselkedő veszélyre, és miután néhány lépésre megközelítette a „veszélyt”, azaz minket, helyből 2 méteres ugrással kezdte vágóját immár nyíl egyenesen. A morvai táborhelyünkre sötétedés után érkeztünk meg, gyors táborverés, majd szundi.

A Morva-karszt Csehország egyik legszebb és leggyakrabban látogatott területe. Brno városától északra helyezkedik el, területe 94 km², 1956 óta áll természetvédelem alatt. Az alig 500 méterrel a tenger szintje fölé emelkedő hegység tömegét – mintegy 350-380 millió éves – devon kori tengeri üledék rétegek alkotják. Amikor a közettömeg a tenger szintje fölé emelkedett, a tájat a felszíni és csapadék vizek által okozott erózió és korrózió kezdte alakítani. Ennek a 4 millió éven át tartó folyamatnak az eredménye ez a felszíni és földalatti karsztformákban gazdag terület. A Morva-karszt területén több mint 1100 barlang és szakadék ismert, közülük sok különlegesen díszített cseppkőképződményekkel. Négy a nagyközönség számára is látogatható. A területen található számos fontos őslénytani és régészeti lelőhely is.

Másnap 10-re volt megbeszélve a bevezető túra indulása, amely a Morva-karszt egyik kiépített objektumába a Sloup caves-be vezetett. ½ órás séta a Pusty-völgyön, és máris a barlangunk tágas, impozáns bejáratánál állunk. Öltözés, meg egy kis piszmozgás, majd irány a föld mélye. A kerítésen belül, a hatalmas csarnokban régészeti ásatás kutató gödre, benne ősmamusok élethű másai. Ígéretes indítás. Beljebb dupla zsilip ajtó (a csehek komolyan veszik a barlangvédelmet klimatikailag is) majd impozáns járatok, hatalmas

termek mindenfelé... Kicsit később lementünk az alsó kiépítetlen részekre is. Sajnos ez a túraszakasz szakasz meglehetősen rövid lett.

Délután még egy rövidebb túrát tettünk a térség legújabban feltárt Sahta Brousek barlangjába. Érdekessége, hogy 70 méter mélységig ásott, kútygűrűkkel biztosított. Lejjebb már tágas, átlag 20-30 méter magas, 10 méter széles csarnokszerű, a főága mindkét végén szifonnal. A fekete színű devon korú mészkövön látványos kontrasztot alkotnak a hófehér impozáns méretű cseppkövek. Sajnos fotózásra nem nagyon maradt idő. Kifelé jó szórakozás volt a létrafokok számolása, és az időmérés felfelé. Esti tábortűz hangulatát az időként szemerkélő eső sem tudta elrontani.

Másnap hosszabb program volt a New Amaterska-barlangba, amely inkább a lábizmainkat mozgatta meg. A csapat gyorsabb haladása érdekében két részben indultunk el. S bár ugyanott mentünk be és ki, mégsem láttuk a társaság másik felét. Szép, látványos, némely szakaszon izgalmas, a Morvai-karsztvidék legnagyobb barlangja. Az enyhe lejtésű bontott bejárati szakaszból egy keskenyebb oldalágon keresztül jutottunk be az üregrendszer tágas, cseppköves főágába. Több mint egy óras gyaloglás után (jó tempóban) értük el a barlang végponti szifonját. Óriási terek, látványos oldásformák, fő-ág méretű mellékágak, hófehér és vöröses színű cseppkövek a fekete mészkövön. Ez jellemzi a New Amaterska barlangot. Itt-ott elgondolkasztató részletet is megfigyelhettünk, mint például mit keresnek egy 15 méter széles folyosóban a főtérről lelógó visszaoldott cseppköveken 2-3 méter magasan szétroncsolt falevelek és nejlonszálak? Nem szívesen lennék lent árvízkor. Visszafelé egy „rövid” aktív szakaszt is megnéztünk. Halkan csobogó pataokban, s egyre nagyobb és mélyebb tavakon keresztül mentünk el a barlang másik végponti szifonjáig. Kifelé a korábbi szakaszokhoz képest, már keskenyebb, 3-4 méter széles, agyagos oldalágon, vízbe fektetett csúszós pallókon keresztül, mégis néhol térdig merülve jutottunk vissza a bejárathoz. Szerencsére kint is szakadt az eső, így nem volt kellemetlen, hogy csak alul vizes az ember fia és lánya. Az

New Amaterska

Rudicke progadani-becseppkövesedett létra

esti tábortűz az eső ellenére is hangulatos lett, bár ezúttal, mintha kevesebben lettünk volna... Vajon a barlang, vagy az eső volt az oka.....?

Az utolsó nagyobb program a karsztterület egyik aktív víznyelőjébe a Rudicke propadani-ba lett tervezve. A barlang egyik különlegessége, hogy a feltáráskor behelyezett falétrát mára már teljesen benőtte a cseppkő. Csapatunk néhány tagja már korábban is volt itt, és ez a barlang adta a morvai-túra legnagyobb élményét. Sajnos, a korábbiaktól eltérően ezúttal nem az aktív bejáraton kötéllel, hanem egy újonnan feltárt és kilétrázott fosszilis aknasoron keresztül másztunk le a barlang szintes patakos ágába. Zene a barlangász fülnek az utolsó 20 méteres létra tetején hallható vízesés morajlása, ami a túra további szakaszán, igaz csobogó formában, de jelen volt. A barlang alsó szakaszának első harmadát keskeny, kanyargós kanyonszerű folyosók adják, helyenként komoly vízmélységgel és látványos oldásformákkal, minimális cseppkőformációval. A bent lévő közlekedést drótkötél hidakkal oldották meg, melyek láncban követik egymást. Az ember úgy érzi magát, mint egy kötéláncos, igaz annak bumfordi változata. Beljebb egy szifon, amit egy hasadékkürtőn majd egy szűk kuszodán keresztül (malacfürdő), végül vissza egy aknasoron keresztül kerültünk meg. A főági folytatás a térségben szokott méreteknél kicsit szerényebb, de még így is imponáns méretű. A végpont előtt, két lapos sóderrel kitöltött kuszodán kellett átmászni, majd egy óriási omladékos termen, ami után kb. 100 méter hosszan egyre mélyülő tó, alkotja a barlang végpontját. Visszafelé már a korábban nehezebbnek tűnő szakaszok is egyszerűen, gyorsan mentek. Így is izgalmas volt, azonban az igazi feelingjét a bejáraton vízes aknasor kötéllel való végigjárása jelenti. Talán majd legközelebb.....

Szabó Zoli (Roki)

Dürrenstein kutatás

A Tolerancia Barlangkutató Egyesület Dürrenstein és környéke kutatás történetének kezdete a '90 évekre nyúlik vissza. Tagtársunk Márkus István akkoriban szoros kapcsolatot tartott a Bécs és Alsóausztria Tartomány Barlangtudományi Egyesülettel. Egy a klubban lezajlott beszélgetés során kapta az információkat az ausztriai 1815-ös kataszteri terület vagyis a Dürrenstein-vidék kutatásához.

2004-ben, majd 2005-ben egyesületünk elérkezettnek látta az időt, hogy belevágjon egy önállóan szervezett nagyobb szabású kutatásba. Ekkorra már régebbi tagjaink kipróbálták magukat más csoportok expedícióiban, és az általunk kinevelt új generáció is rendelkezett kellő gyakorlattal. Első erőpróbaként 2004-ben az ausztriai Hirlatzhöhle-ben végrehajtott bűvár akcióban voltunk segítségemre. 2005-ben megismételtük ezt és egy kisebb feltáró kutatást is végeztünk Ullrich Meyer vezetésével, akinek egyedülálló módon van engedélye a 93km hosszúságú járatrendszer kutatására. Ez a két téli barlangkutató túra volt a döntő, akkor dőlt el végleg, hogy ha kutatás, akkor az legyen alpesi barlang. Innen már egyértelművé vált, hogy olyan területet keressünk, amit magyarok még nem kutattak, alpesi jellegű és nincs nagyon messze. István némi noszogatásra elővette az irattárából a régi dokumentumokat, felelevenítette a tudását az osztrák kataszteri rendszerről és az ott uralkodó térképezési, kutatási szokásokról. Utána olvasás és Lukas Plannal való több telefonos egyeztetés után kialakult a terv. A kb. 30 éve egy konfliktus miatt nem járt Lechnerweidhöhle-t (5252m hosszú, -470m mély) kiépítjük, kihozzuk az egy-két leszakadt hágcsót, átnézzük a térképen szereplő kérdőjelek helyét a továbbjutás reményében, és a kürtőket kimásszuk.

Mielőtt tovább szaladnánk az események mentén, néhány szót kell ejtenünk arról, hol is van ez a vidék, és milyen jellemzőkkel rendelkezik. A 133 km² nagyságú Dürrenstein plató Ausztria Niederös-

terreich tartományának (Alsó-Ausztria) DNY-i részén található, Hochkar síkzoponttól kb. 15 km-re ÉK-re. A masszívum érintetlensége, speciláis klimatikus és vegetációs tulajdonságai révén Alsó-Ausztria legkülönlegesebb karszterületei közé tartozik.

A terület Lunz am See városka közelében fekszik a 25-ös számú főúttól K-re. Ny-ról részben a Steinbach (Kőpatak) és az Ybbs folyó, É-on és K-en szintén az Ybbs, D-ről pedig a Lassingbach vízfolyása határolja. Ezek a vízfolyások adják a terület erózióbázisát 600-700 m tengerszint feletti magasság között. A plató maga két fennsíkbeli áll, amiket a terület közepén É-D-i irányban húzódó Seetal (Tóvölgy) választ el egymástól. A NY-i fennsík 1300-1600 m magasságban terül el, D-i oldalán a kiemelkedő Dürrenstein tömbbel (1878 m) kb. 12 km²-en. A K-i plató a lényegesen kisebb területű Scheiblingstein (1622 m) kiemelkedése körül terül el. Felszíni vízfolyások a platón nincsenek, kivéve a Seetal feletti kisebb vízrendszert. A Seetal D-i vége felett kb. 1100 m magasságban egy tőzegmohalapos tó található (Obersee), aminek a vizét bűvópatakok táplálják, és a távozó vizek kisvízes időszakban szintén bűvópatakon keresztül - nagyvíz idején a felszínen is - a Ludwigsfall-on (Ludwig-vízesés) keresztül távoznak a Seetal patakjába, ahol több kisebb tavon át jutnak az Ybbs folyóba. A többi csapadék nagy része a karszton keresztül kisebb nagyobb karsztforrásokból jut közvetve vagy közvetlenül a határoló vízfolyásokba. A karszt jellemző kőzetei hírlatz-mészke és dachsteni-mészke, amik javarészt dolomitra települtek. A fő tektonikai irányok DNY-ÉK-iek.

A terület klímája egyedi, egy erős „hidegzug”. Itt mérték Közép-Európában a legalacsonyabb hőmérsékletet, -52 °C-ot. Ezért a hó itt igen sokáig megmarad, nem véletlen tehát, hogy a közeli Hochkar gyakran késő tavaszig alkalmas síelésre. A táj a Dürrenstein Wildnisgebiet része, amit Dürrenstein Vadvidéknek fordíthatnánk. Tény, hogy minimális az ember hatása a területen, és erre tudatos törekvés van a Osztrák Állami Erdészet (ÖBf – Österreichische Bundesforst) és magántulajdonosok részéről egyaránt. Ennek köszönhető, hogy itt él a legtöbb medve Ausztria területén. A nagyobbik fennsík kb. az É-D-i tengelyétől a Seetalig magántulajdonban van.

Azt tudtuk, hogy a terület legnagyobb barlangját, a Lechhnerweidhöhlét egy 30 évvel ezelőtti konfliktus miatt nem járják. A konfliktus az egykor a barlangot kutató bécsiek és a terület tulajdonosa, egy bizonyos Kuppelwieser család között keletkezett. A család az 1900-as évek elején egy biológiai kutatóállomást alapított a Seetal völgyében. Ez a kutatóállomás a hetvenes évek vége óta a Seetal patakjának medrében, annak egy szakaszán vizsgálati területet létesített, ahol a patakágy hordalékának szemcséin lévő biológiai hártyát tanulmányozzák természetes körülmények között. A vizsgálat kulcsa, hogy a patak vízgyűjtő területe a művelés alól kivett táj (a Dürrenstein plató), ahol semmilyen szennyező tevékenység nem folyik, így a biológiai hártya természetes állapotában vizsgálható. Ezért nem kedvelték a barlangászokat a fennsík olyan barlangjaiban, amelyek a patak vízgyűjtőjén találhatók. Ma az intézet léte a kérdés, előfordulhat, hogy megszűnik, és nem folytatódnak a kutatások, de ez még nem biztos, így a rekáció még a barlangászokkal szemben ugyanaz, mint korábban.

Hogy ne fussunk lyukra, 2006 Pünkösdjére szerveztünk egy bejáró túrát. Cél a barlang megközelíthetőségének a táborozási lehetőségeknek és a barlang esetlegesen árvízveszélyes (bejárata közelében lévő) meanderének felderítése volt. A Dürrenstein 30-50 cm-es vízes hóval, esővel, na meg köddel fogadott. Ilyen körülmények között a bázisként használt Ybbstaler Hütte elérése nagy élmény volt. A házig vezető 800 m szintet vízfolyásokká változott ösvényeken tettük meg, néhol megvadult patakokon átkelve. A barlang megközelítése során sem javultak a viszonyok, de legalább a vízvételi és szállás viszonyok sikeres tisztázásra kerültek. A barlangba mintegy -60-70 m mélységig hatoltunk le. Megállapítottuk, hogy a kérdéses meander nem árvízveszélyes. Ezzel a remek hírrel akciónk elérte sikerét, testünk meg a tűrőképességének határát. Hótól, esőtől átázva, a ködben botorkálva szaporán szedtük a 2°C- os levegőt de a nekünk szükséges információkkal tértünk haza a júniusi télből. Egy hónap múlva a hó elolvadt, és már virágos réteken, legelő tehenek közt tértünk vissza az Ybbstaler Hüttébe változatlan céllal. A csapat jól megpakolva már a barlang bejáratában járt, hogy lede-

Nyári túrák, expedíciók

pózza a leszállásokhoz szükséges anyagokat, amikor feltűnt a bejáratnál a terület tulajdonosának erdésze. Párjával éppen a fennsíkon járt, és észrevette a transportcsapatot. Itt nagyjából vége is lett a Lechnerweidhöhle meghódításának, a túra innentől a tárgyalóasztal mellett folytatódott. Nem sikerült megegyezni, így a Dürrenstein plató Ny-i felére fordítottuk figyelmünket.

Bejártuk a -305 m mély Lichtkegelschachtot a maga impozáns méretű aknarendszerével és még számos kisebb barlangot. Több a mai technika szerint kiépítetlen barlangban kikötési pontokat helyeztünk el, és beszerelési vázlatot készítettünk róluk. Közülük a legmélyebb a Schermofen zomboly (-104 m) volt. Aktivitásunk közben két kisebb üreget is találtunk, amiket feltérképeztünk, és a dokumentációt az osztrák barlangkataszter számára el is juttattuk. Kiderült az egyik barlang új feltárás, a másik pedig egy már korábban ismert üreg folytatásának megismerése volt.

Az idén eddig két alkalommal tértünk vissza a Dürrenstein csoporthoz és annak környékére. Mindkét alkalommal az osztrák és az általuk több más országból meghívott barlang- kutatókkal közösen tevékenykedtünk. Az első túra júliusban volt, ahol az osztrák kollégák mellett horvát barlangászokból, egy litván lányból és nem kis meglepetésünkre Ausztriában tanuló magyar honfitásrainkból állt össze a csapat.

A célunk ezúttal a Bärenlucke barlang továbbkutatása volt, amely az Ötscher tömbtől északra elterülő elő-alpesi poljeben, a Schlagerbodenben található. A Scheibbs és St Anton városok közti, 800-900 méter magas csúcsokkal határolt területen a felmérések szerint a hegy lábánál összegyűlnek a vizek, nemcsak a föld felett, de alatta is. Régóta megfigyelték, hogy nagy esőzések a réteken számos helyen közel másfél méter magasságig fellövellve gejzíryszerűen tör elő a víz a földből. Másutt források bukkannak elő, majd kis utat megtéve egy víznyelőben tűnnek el a föld alatt. Elképzelhető nagyobb vízszintes járatrendszer, amelyben akkor is van víz folyás, ha éppen nincs árvíz. Ezt a feltételezést alátámasztandó, évekkal ezelőtt vízfestéses vizsgálatokat folytattak, az eredményekből több kilométer hosszú, relatív kis szintkülönbségű járatrendszer meglétére lehetett

következtetni.

A helyszínen egy rövid felszíni bejárás során felkerestünk több időszakos forrásként és víznyelőként működő objektumot. A víznyelők szájában jellemzően rengeteg a felhalmozódott hordalék, melynek megbontása emberfeletti erőt kívánna. A legígéretesebbnek tartott töbörben, a nyelő szájában egy régi malom romjai találhatóak melyek gátolják a bejutást. Ez a nyelő jelenleg csak árvizek esetén aktív a víz tőle 60-80 méterre talált magának új utat a mélybe. Itt se lenne könnyebb a feltárás az állandó vízfolyás miatt. Az ideiglenes források szája általában teljesen eltömődik agyaggal, földdel, helyükről csak egy sáros folt árulkodik a zöld réten. Így inaktív állapotukban csak az tudja pontosan meghatározni a helyüket, aki látta, amint feltör belőlük a víz.

Mindezek arra mutatnak, hogy a víz a kőzetben jelentős járatokat alakíthatott ki. A legfőbb kérdés az, hogy ez a rendszer ember által járható-e vagy sem. Erre a kérdésre a választ az osztrák kutatók a fennsíkot keletről határoló meredek falú Höllgraben oldalában nyíló barlangok kutatásában remélik megtalálni.

Itt található a 2003-ban felfedezett 665m (tszf) magasságban nyíló Bärenlucke barlang, jelenlegi akciónk helyszíne is. A barlang bejárata egy gazdálkodó magánterületén nyílik, azonban ez a tény nem hátráltatja, hanem elősegíti a kutatást! A tulajdonos - habár maga még sosem járt benne - nagyon büszke a saját barlangjára, és ami-ben lehet, segíti a kutatást. Szállást is ő adott, egy frissen felújított garázs formájában. Innen a bejárat nagyjából 5 perc sétával elérhető.

Az eddigi részletes feltérképezések során a járatok összhosszúsága 835 métert tett ki, a függőleges kiterjedés pedig 64 métert. A továbbjutást akadályozó Quelle-szifon leszivattyúzása után a remélt további járatok feltérképezése volt a kitűzött cél. A barlangban található másik szifon már ismert, ez a Mariannenhöhle-vel teremti meg az összeköttetést, a továbbjutás reménye nélkül. Ezért már többször próbálkoztak az ezidáig ismeretlen, a hegy belseje, azaz nyugat felé irányuló Quelle-szifon szivattyúzásával. A munkát leg-többször műszaki hiba hátráltatta.

Az összegyűlt barlangászok jó együttműködésének köszönhetően ezúttal a szivattyúzás sikerrel járt. A szifonon átkelve a várt folyosók helyett további félszifonokat és kuszodát találtunk. A végén egy áthatolhatatlan szűkület zárta el utunkat. A szifon utáni szűk gilisztajarat frusztrálóan hosszan vezetett a leszívás előtti vízszint alatt. Végül a kíváncsiságtól hajtva mindannyian lekúsztunk a legmélyebb pontig. Bartucz Dodó Dóra még további félszifonokon is átkelt, amin mi már nem. További lehetőséget a Quelle-szifonnal megegyező irányba húzódó járat, a Sisiphus-canyonban lehet remélni. Ezt a folyosót a mennyezetig agyag tölti ki, melyet már a felfedezés éve óta folyamatosan bontanak. További itt tartózkodásunk során itt folytattunk a bontást. A munkát nagyban segítette a fúrókalapács, melyet a bejáratnál üzemeltetett aggregátor működtetett. Az eseményt végül egy jól sikerült grillpartival zártuk.

A második akciónk augusztusban volt, melyet két, az előző túrán megismert osztrák barlangással hajtottuk végre. Walter és Reinhard Fischerrel ezúttal a Dürrenstein keleti tömbjében a Scheiblingstein barlangjaiban kutattunk. Az elmúlt hónapokban a terület bejárása során itt találták meg a 100m mélységű Bärenleitengogelschacht-ot. Egy szerencsés véletlen folytán további két, eddig ismeretlen barlangbejáratot is találtak a már megismert bejárat megközelítése során. Ezen barlangok feltárására indultunk.

Az 1390m (tszf) magasságban nyíló, egymástól kb. 10 méterre lévő bejáratok magasan a völgy felett, a főgerinc keleti lejtőjén, a meredek hegyoldalon találhatók. A parkolóból a 800 méteres szintkülönbséget 1,5 km alatt leküzdöttük. Így értük el a füves, kb. 60 fokos meredekségű mezőn található bejáratokat. A megbeszéltek szerint az osztrák barlangászok a kisebbnek tűnő Felsenbirnenschacht-ot kezdték feltérképezni, míg mi megkezdtuk a Bärenleitenschacht kötélpályájának kiépítését. Az omladékos, lejtős talajú bejárat teremből, ahol éppen csak fel lehetett állni, 20 méteres ereszkedéssel érkeztünk meg a tágas (5-6m átmérő) első akna aljára. Kis felmászás után egy markáns hasadék mentén tölcészerűen szűkülő járatrészen, beszorult kőtömbök alkotta lejtőn érkeztünk meg a következő akna bejáratához. Ebben az aknában egy megosztással 30

métert tudtunk ereszkedni. Az akna alsó részének oldalát az alpesi barlangoktól szokatlan mennyiségű és szépségű cseppkőfolyás díszítette. Továbbra is a barlangot meghatározó hasadék mentén ereszkedtünk tovább, még 10 méter. A kis teremből egy vízszintes kuszoda bejárata nyílt, de a nyílást fejnagyágú, becsepkövesedett kőtömbök zárták el. Kellő erősségű bontóeszköz hiányában itt csak bekukkantani tudtunk a 30-50 cm szélességűvé szűkült hasadék alkotta folytatásba, ahol kb. még 4 méterre láttunk előre. Időközben beértek a felméréssel Fischerék, és egy közös fénykép után elindultunk kifelé. A felszerelés összekapcsolása után nekivágtunk a kellemetlen lementelnek.

Kovács György, Márkus István, Sióréti Gábor

Az eddigi ausztriai kutatások résztvevői:

Thomas Gundacker(A), Reinhard und Walter Fischer(A), Luka Mudronja(HR), Ana Baksic(HR), Darko Baksic(HR), Gintare Siaulyte(LT), Paul Karoshi(A), Vasvári Andrea(H), Urban Peter(H), Bernd Kranzelbinder(A),
Belme Dóra (H-TBE), Bartucz Dorottya(H-TBE),
Bai Tamas(H-TBE), Kovacs György(H-TBE),
Stefan Haiderer(A),
Harald Daurer(A), Ullrich Meyer(D),
Adamoczky György (H-TBE), Sándor Petra(H-TBE),
Kántor Zsolt(FTSK), Gáspár Vera(FTSK),
Mészáros Rezső(Abszfinencia),
Takács Róbert(Abszfinencia),
Marosvölgyi Kriszta(H-TBE), Nemoda Balázs(H-TBE), Orosz Adrienn(H-TBE), Bodnár Ferenc(H-TBE),
Szalay Kornél-bűvár, Bácskai László-Atlasz,
Márkus István és Kata(H-TBE), Losonczy Gábor-Losi, Főző Péter(SZKBE),
Hajdú Csaba(H-TBE, Pizolit),
Mátravölgyi Orsi(BEAC), Fövényesi Gábor(H-TBE),
Sióréti Gábor(H-TBE)

Korcsula tenger alatti barlangjai

Aki meg szeretne ismerkedni a barlangi bújárással rejtelmeivel ideális környezetben teheti ezt meg Korcsula szigetén. A megfelelő tapasztalattal rendelkező haladó búvárok itt tengeri barlangokban merülhetnek és szerezhetik meg a barlangi szakminősítést. Emellett az egyedülálló állatvilágban és a formakincsek gazdagságában is gyönyörködhetnek. A sziget nyílt tenger felőli oldalán, Prizsbában dolgozok idén júliustól október közepéig, innen járunk ki a barlangokat merülni motorcsónakkal. A környéken két hatalmas üreg, egy felszakadt barlang, amely gyakorlatilag nyitott, és két szűkebb, 4-5 méter átmérőjű barlang található, melyek közül az egyik 5 méter mélységben, a másik 38 méteren található.

Számomra a legérdekesebb és karsztformákban a leggazdagabb a Zvirinovnyik-barlang. Kanyargós folyosóval indul a járat a fel-

színtől öt méterre, itt a falakon piros sziklahalakat, narancssárga, harcos ollógarnélákat és kék alapon fekete pöttyös leopárdgébéket pillanthat meg a bújár. Két bújár helyenként már nem fér el egymás mellett az elszűkülő alagútban, majd közel 30 méter folyosó után egy omladékeltű aljába érünk, ahol felemelkedve egy 10 méter hosszú levegős terembe jutunk. A fekete, szakállszerű gyökerek mellett szalmacseppkövek nyúlnak le a főtéről, látható ezeken kívül több vörösen csillogó cseppkőlefolys, és helyenként a csepegő víz apró mésztufamedencéket hozott létre. A terem végében a főté megcsúszott és álmennyezetszerűen egy másodlagos termecskét hozott létre. Itt a falakat kalcitkristály lemez borítja, melyet több párhuzamos cseppkőzászló ölel körül. A terem végében cukorrépa emlékeztető cseppkövek lógnak, jelezve a víz alatt továbbhaladó járat bejáratát. A folytatásban már csak egy bújár fér el, sőt kényelmesebb, ha uszony, közismert nevén a békatalp, nélkül próbál végigmenni az egyre szűkülő járaton. Körülbelül 5 méter után egy cseppkőoszlop zárja el a járatot. Utána látható még az enyhén meanderező járat és a végpont is, melyet omladék jelez. Mivel a barlang kis mélységben található nem használunk el sok levegőt a merüléshez, és a barlangjárás végeztével még végigjárjuk a bejá-

ratot két oldalról övező gorgóniás falakat, ahol általában rengeteg halat lehet látni.

A két legnagyobb barlangot is gyönyörű falak övezik, ezek mentén lehet leereszkedni a 26 méteres mélységig, ahol a bejárat található. A Kljucs-barlang bejárata mintegy 5-6 méter magas és 10-15 méter széles. A bejutás után egy omladéklejtő kezdődik, mely mentén felemelkedünk, és 15 méter mélységben egy hatalmas üregbe jutunk. Innen már látszik a levegős terem a víz alól. A felszínre érve egy jókora, ovális alapú terembe kerülünk, ahol néhány gyökér és vasoxid kiválás díszíti az okkerszínű falakat. A Vela Spilja, azaz Nagy Barlang még az előzőnél is nagyobb méretű, a bejárat után szintén található benne omladék, mely után a barlang már csak szakismertekkel rendelkező bűvárok számára járható. Hatalmas járat, ha az egyik fal mentén halad a bűvár, akkor nem tudja megvilágítani a szemben levőt, végül egy Y alakú elágazásba torkollik, körülbelül 110 méterre a bejáratától. Mindkét végpont összeszűkül annyira, hogy két bűvár még kényelmesen megfordul a kis termekben.

Augusztus elején találtunk egy körülbelül 40 méter hosszú járatot 38 méter mélységben, mely szintén csak barlangi bűvár tapasztalattal és felszereléssel járható.

Végül néhány szó a Blue Hole-ról, a Kék Barlangról, mely egy több helyen felszakadt barlang. Nevével ellentétben a falak bordós-vörös színűek a rajtuk élő vörösmoszat miatt. A legnagyobb omladék-kupacon pedig egy sárgás-zöld meztelencsiga csoport él, állandó látványosságként a merülők nagy öröme. A legfelső felszakadásnál egy 4 cm-es, majdnem átlátszó halakból álló raj szokott tartózkodni. A barlang egy vízszintes, egyre szűkülő járatral zárul, mely végén egy kis terem van, rövid kürtővel.

Engem a területben az ragadott meg leginkább, hogy egy-egy ismeretlen falon nagy valószínűséggel talál barlangot az ember. Például a 38 méter mélységben levő barlangra úgy bukkantunk rá, hogy tulajdonképpen egy másik járatot kerestünk. Ebből is látható, hogy

víz alatti kisebb-nagyobb barlangokban valószínűleg gazdag ez a környék, és gyakorlatilag speciális felszerelés és szakminősítés sem kell az egyszerűbb barlangok megmerüléséhez. Ideális hely azoknak, akik meg szeretnének ismerkedni a barlangi bűvárkodással, illetve ki szeretnék magukat próbálni víz alatti barlangokban is.

Domina Eszter,
Szegedi Karszt- és Barlangkutató Egyesület

Kelet-Hercegovina 2007

Immár hat éve folyik a Kelet-Hercegovinát behálózó karszrendszer kutatása az angol Devon Karst Research Society irányításával. A nemzetközi kutatásban az angolokon kívül a trebinjei Zelena Broda barlangász klub tagjai és magyar barlangi búvárok vesznek részt. Elsődleges cél a veszélyeztetett barlangi vakgőte (*Proteus anguinus*) élőhelyeinek feltárása és védelme. Ez természetesen nem lehetséges a terület karszrendszerének megértése nélkül. Míg a Zelena Brodások a száraz járatokat igyekeznek bejárni, addig mi a vizes járatok feltárását végezzük. A Trebisniča-folyó vízgyűjtő területe óriási, a barlangok száma pedig hozzátétlenül végtelen, ebből a vizes barlangok mennyisége jelentős, ami még mindig végtelent jelent. Ezt a tényt figyelembe véve az idei, két hetes expedíció keretében egyetlen polje-polje összekötést igyekeztünk jobban megismerni. A nevezett járatrendszer a magasabbban lévő Ljubomirsko poljét, és a kétszáz méterrel lejjebb fekvő Trebisničko poljét köti össze. A Ljubomirsko polje felőli ponorok látogathatósága különböző okokból nem volt lehetséges, ezért a

Trebisničko polje felőli végre szűkült a tevékenységi körünk. Ez hat nagyobb barlangot jelent a vízfestéses vizsgálatok tanúsága szerint.

A hat szóba jöhető barlangból három a Gradina, egy ismeretlen nevű, és az Oko sajnos nem hozzáférhető. A Gradina bejárata teljesen beomlott, a névtelen szájadéka egy 60-as évekbeli útépités során lett betemetve több tíz köbméter kőzúvalékkal. Az Oko pedig, amelyik egyébként Trebinjében a városon belül található, bár évek óta tisztítjuk, még nem érte el azt az állapotot, hogy a járata való bejutásra gondolhassunk. Sajnos a maradék háromból a Tučevac sem hozott eredményt. A rövid, általunk is ismert száraz járat egy kis tóba torkollik. Az előző évek során már volt több kísérletünk arra, hogy a tóból kiinduló feltételezett járatba bejussunk. Sajnos ezek a próbálkozások rendre sikertelenek voltak. Bár egyértelműen látszik a haladási irány, a tó alján felhalmozódott nagyobb kövek mindig elzárták a továbbjutás lehetőségét. Mivel a tavaszi nagy vizek átrendezik a köveket arra gondoltunk, hátha idén szerencsénk lesz. Nem volt. A Tučevaci kísérlettel párhuzamosan nekiveselkedtünk a Pečine nevű barlangnak is. Ebben a barlangban már évek óta merülünk rendszeresen. Az általunk ismert víz alatti járat hossza meghaladja a háromszáz métert, és eléri a negyven méteres mélységet. Tervünk az volt, hogy videózunk és megpróbálkozunk a továbbjutással, vagy legalább is véglegesen kijelentjük, hogy számunkra tovább nem járható a barlang. Szóval be akartuk fejezni, amit évekkal ezelőtt elkezdtünk és nyugodt szívvel vissza sem nézni. Kisebb technikai problémák akadtak a kamerával, ami sok időt és energiát emésztett fel minden eredmény nélkül. Végül, amikor a sokadik merülésre összejött ember és felszerelés, akkor derült ki, hogy talán mégis van tovább, de addigra a látás jelentősen leromlott és a kedv is alábbhagyott. A kedv szép lassan átvándorolt a Vruljak sötét zugaiba. Ebben a barlangban idén jártunk először, de már első látásra biztató volt. A Vruljak ideális kutatási feltételekkel kárpótolt minket a többi helyszínen elszenvedett kudarcért. Több mint háromszáz méter, sekély levegős termekkel tarkított járatot úsztunk be. A víz gyorsan tisztul, ami naponta több merülést is

Fotó: Balázs Gergely

lehetővé tett. A kis vízmélység, és a levegős termek gyakori előfordulása biztonságossá teszi a feltárást, az élővilág pedig lenyűgöző. Bár a járat láthatóan több irányban is folytatódik, mégis úgy döntöttünk, hogy önuralmat gyakorlunk, és nem megyünk tovább, hanem inkább az addig megismert részek dokumentálására koncentrálnunk. Térképezésre, videózásra, fényképezésre és a továbbjutási lehetőségek vizsgálatára használtuk fel majdnem minden maradék időnket. A folyamatosan zajló Vtuljak merülések közben a csapat egy része ellátogatott az általunk már jól ismert Susicka barlangba videót készíteni és továbbjutást nézni. Továbbjutni nem sikerült, de a felvételek megérték az amúgy igen körülményes cuccolást. Pár napra csatlakozott hozzánk a Természettudományi Múzeum egyik munkatársa, Dr. Korsós Zoltán, aki a barlangi életközösségek felmérésében segített igen hatékonyan és lelkesen, főleg ahhoz képest, hogy se nem barlangász se nem bűvár. Ezek mellett, mint minden évben, idén is igyekeztünk az éppen kutatott barlangok mellett minél több helyszínt bejárni, hátha sikerül új kutatható barlangokra szert tennünk, hogy legyen miről álmodozni egy évig, nem mintha amúgy nem lenne.

Balázs Gergely

Az idei expedíció résztvevői:

Brian Lewarne, Mogyorósi Gábor, Dr Korsós Zoltán,
Sári Attila, Dianovszky Tibor, Pataki Róbert,
Meixner Zsolt, Balázs Gergely.

< Proteus anguinus

fotó: Balázs Gergely

Speizi-Láner-Szepesi-barlangrendszer?

Ezt a kérdést 15 éve próbáljuk megválaszolni. Idei nyári táborunk legnagyobb eredménye volt, hogy a szokatlanul száraz időt kihasználva sikerült átbontani a Speizi eddigi végponti szifonját, túljutva rajta pedig még két másikat, s így az új végpont olyan közel került a Szepesi-Láner-rendszer 4. szifonjához, hogy az átjutás most már csak idő és akarat kérdése.

A Speizi 1967-es feltárása óta voltak próbálkozások a barlang végét jelentő szifonon való átjutásra. A legjelentősebb munkák 1992-94 között voltak. Ekkor a befolyó víz folyamatos meregetése mellett sikerült elérni a szifon mélypontját és belátni a felfelé induló járatba, de a patak átbukott a gáton és elöntötte a bontást.

A tábortűz mellett elhangzó több mint tíz éves sztorikat hallva határoztuk el, hogy újból megpróbáljuk az átjutást, ezúttal jobban felkészülve az akkori akadályokra. Tavasszal új gátakat, drótkötélpályát és szivattyúállást építettünk a szifonnál, hogy a nyári táboron bármilyen időjárásnál bele tudjunk vágni a bontásba.

Négy nap bontás után július 26-án (Steve, Menyus, Bakos Zsuzsi, Kiss Péter, Kulyi Zsolt, Bátori Károly, Zenész, Szifon közreműködésével) sikerült átásni a végponti szifont. A túloldali keskeny, magas meanderben elindulva már harminc méter után gyanús színlőket vettünk észre és nem sokkal arrébb egy 4-5 méter hosszú újabb szifon állta utunkat, azonban ezt Karesznak kb. fél órába telt átbontani. Mögötte néhány kanyar után egy hasadékkürtő aljába értünk, ahol az addig ÉK-felé tartó járat majdnem derékszögben megtörve keletnek fordult. A folytatásban a patakot 1-1,5 m magas agyagkemencék szegélyezték. Érdekes kicsepegési formákkal.

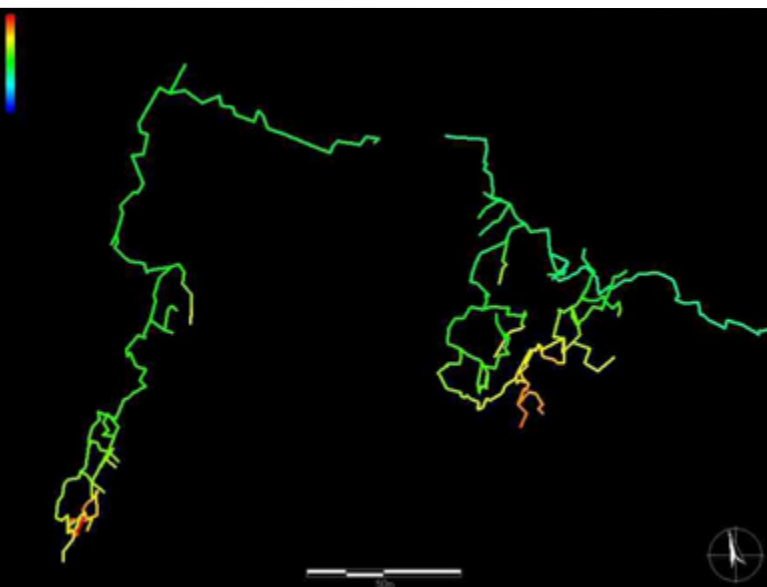
A járat egyre kúszósabbá vált, majd újabb szifont ért el, amit már csak két nappal később bontott át Kiss Peti, Boros Balázs, Mici, Kosztolányi Kata és Bakos Zsuzsi. Az utolsó szakasz 60 m ferde tektonikus folyosó. A feltáráskor az utolsó, a negyedik szifon előtt

Nyári túrák, expedíciók

30 m-rel a járat jobb oldalán forrás fakadt, majd 20 m-rel később elnyelődött. Ez sajnos az említett utolsó szifon megbontásakor eltömődött, és a víz feltöltötte a kutatóárkot. Így megghiúsult a további bontás a Láner irányába.

A kürtő könnyen mászhatónak bizonyult, a hasadék felső végében egy TK és egy fűzőlyuk segítségével kb. fél óra alatt jutottunk fel egy 6-8 méter magas cseppköves terembe kb. 25 méterrel a patak szintje felett. Itt agyagtornyokat, becseppkövesedett denevércsontvázat és egy később 15 méter hosszúnak bizonyult átkristályosodott lefolyást találtunk. Méreteiben talán nem, de szépségben csak az Almási zombolyban láttunk itthon hasonlót. A teremből fölfelé csipkésre oldott falú aknasor indult tovább még 35 métert. A teteje összeszűkült, de be lehetett látni a folytatásba. Sajnos a szűkület robbantására már nem maradt idő mielőtt a szifon visszajárt, de még idejében elkészült az új járatok gyors felmérése és vázlatos alaprajza. A képen balra a Speizi-barlang, jobbra a Szepesi-Láner rendszer Láner ága látható.

Szifon

Akcióban a BMSZ

2007 augusztus 22-én, szerdán este nyolc órakor a Pilisborosjenő feletti Nagy-Kevély csúcsánál szerencsétlenül startolt, és lezuhant egy siklóernyős fiatalember. A BMSZ-t az Országos Mentőszolgálat Pilisvörösvári esetkocsija riasztotta. A mentőautóval csak a hegy lábáig lehet felmenni, innen még egy szakaszon terepjáróval, majd csak gyalog lehet továbbjutni. Az ellátás során kiderült, hogy a fiatalembernek a gerince sérült, így csak annak rögzítésével szállítható. 21 óra után nem sokkal a BMSZ tagjai felértek a hegycsúcsra, majd fél tíz előtt megkezdődött a hordágy szállítása a nehéz, sziklás terepen. Mintegy fél óra alatt sikerült eljutni a Kevély-nyeregig, ahonnan a hordágyat már a BMSZ terepjárójába téve szállították a mentőautóig. A mentésben 15 barlangi mentő vett részt. Bővebben a www.caverescue.hu oldalon olvasható.

Hegedűs András

MÁSZNI A SÖTÉTBEN

K. Guzek emlékére

1968 decemberében egy Bernard Uchmanski vezette csapat kimászott a Wielka Sniezna barlang (akkor -585m) mélyéről. Akkoriban a barlangi mászások főként a feltárásokat szolgálták, ám ez az esemény egy új sportágat hozott létre: a földalatti mászást. Ezzel kezdett el 20 évvel később foglalkozni egy új lengyel barlangász-generáció, melynek legaktívabb fiatal tagjai Krzysztof Guzek, Stefan Stefanski, Tomasz K. Pryjma, Rafat Kardas, Krzysztof Rezielski, és Marcin Francuz voltak. A csapat a földalatti mászáshoz a tapasztalatot olyan lengyel barlangokban szerezte, mint a Czarna (-110m), Marmurowa (-150m), Pod Wanta (-165m vagy a Mietusia (-263m).

1992-ben, amikor csapatunk mászótudása elérte a megfelelő szintet, elhatároztuk, hogy megpróbálunk kimászni -SRT technika alkalmazása nélkül- a második legmélyebb lengyel barlang, a Sniezna Studnia (-680m) aljáról. Csapatunk tagjai K. Guzek, S. Stefanski, Tomasz K. Pryjma és M. Francuz voltak. Úgy döntöttünk, anélkül ereszkedünk le a barlang aljára, hogy előre felderítenénk a mászásokat. Ezután láttunk neki a kimászásnak, melyet végül 216 óra alatt sikerült teljesítenünk. A Sniezna Studnia barlang négy nagy aknát tartalmaz, melyek közül a legmélyebb a Wazeliniarzy-akna, (P230.) Ez az akna jelentette a legtöbb nehézséget (A2 és V+ -os szakaszból állt), 36 nitt került benne elhelyezésre. A bejárati aknában található jégletjtő 70 fokos meredekségű volt, aminek a leküzdéséhez jégmászó felszerelésre volt szükségünk. A Studniában elért eredmény egyfajta lengyel rekordot jelentett a földalatti mászások tekintetében. Később azt vettük észre, hogy egyfajta verseny kezd kialakulni a barlangászat ezen területén. 1993-ban megdöntöttük saját rekordunkat azzal, hogy kimásztunk a Wielka Sniezna barlangból, -754 m mélységből. A mászás ezúttal -bár 80m-el mélyebbről indult-, csak 185 órát vett igénybe. Legnehezebb részei V+

és A3 nehézségűek voltak, 33 nittet helyeztünk el. A barlangban nagyon kemény és törékeny kőzettel találkoztunk, ezért jelentős problémák akadtak a biztosítás tekintetében is. Kimászni a Wielka Sniezna barlangból a mi módszerünkkel egyfajta „nem hivatalos” világrekordot jelentett. Az első hazai sikerek után elindultunk a világ legmélyebb barlangjai felé, sajnos immár Krzysztof Guzek nélkül, aki 1993 telén a Matternhornon életét vesztette. Haláláig ő volt akcióink motorja és csapatunk megkérdőjelezhetetlen vezetője. A világ legmélyebb barlangja (Rseau Jean Bernard, -1602m), melyet 1993 telén látogattunk meg, mászás szempontjából érdekeltenek bizonyult. A legfelső bejáraton át (C-37) jutottunk le a végpontra, a legjobb idő oda-vissza 54 óra volt. Amerika legmélyebb barlangjának (Sistema Cheve, 1994 Február – Április) kimászsza végül meghozta a várt rekordteljesítményt. A Tomasz K. Pryjma, O. Orzechowski, T. Gajda és M. Francuz részvételével induló csapat 200 óra alatt jutott ki az 1215m mély barlangból. A technikai nehézségek IV, A2 voltak, 30 nitt elhelyezésével. A fő nehézséget a Sankusen akna (A2) kimászsza jelentette, ahol vízesésben kellett mászni. Azt gondolom, ez a sport a tradicionális barlangkutató módjából logikusan következik. Ezáltal lehetőség van szinte minden barlangból kijutni sziklamászó felszerelések használatával. Remélem, hamarosan a világ többi tájáról is érkeznek hírek az efféle rekordok megdöntéséről.

MARCIN FRANCUZ (Speleoklub Warszawski) -
CLIMBING IN DARKNESS Jaskinie, 1997/7

Forította: Losonci Gábor

Az alvilág koronája

Négyszáz méter mélységet meghaladó bejárati aknák

Vrtiglavica -643 m Szlovénia

Patkov Gust -553 m Horvátország

Brezno pod Velbom -501 m Szlovénia

Hades -455 m Ausztria

Baiyudong -424 m Kína

Mínye -420 m Pápua - Új Guinea

Sotano del Barro -410 m Mexikó

Provatina -407 m Görögország

Miért próbáljuk bejárni a nagy aknákat? Mint az életben sokszor, ebben is egy véletlen egybeesés befolyásolta elhatározásunkat. 1981-ben klubunk, a Speleoklub „Bobry” Zagan, sikeresen lejutott az ausztriai Hades-akna aljára (-455m), világrekordot állítva föl ezzel

a következő 13 évre. A Hades volt a világ legmélyebb aknája akkoriban. Mi a kilencvenes évek elején kezdtük földalatti pályafutásunkat, és a legmerészebb terveink között szerepelt a Hades-ba való lejutás. 1994-ben ez sikerült is! Ez volt az utolsó év, hogy a Hades vezette a mély aknák listáját, és az utolsó év, hogy látogatható volt. 1995 óta egy masszív, hóból és jégből álló omlás akadályozza a lejutást. Provatina. Ennek a szakadéknak nincs szüksége a bemutatásra. Egy mérhetetlenül hatalmas akna, kis párkánnyal elválasztva a felénél. Az első kétszáz méteres ereszkedés rendkívüli szenzációkkal szolgált. Ereszkedés a mélybe, napfény szűrődik be fölről, a hatalmas tér... a bejárat közelében fészkelő csókák sikolya adja a zenei aláfestést a drámai látványhoz. A Provatina (-407m) előzetesen könnyű feladatnak tűnt. Nem lehettünk volna messzebb az igazságtól! Az expedíció időpontjának megválasztása rányomta a bélyegét az egész akcióra (május). Először is, a bejáratot három napig kerestük (pedig nem kicsi), aztán két napig szereltük, csak hogy ereszkedhessünk a hófoltok fagyos olvadékvizében. A bejáratból soha véget nem érően zuhant ránk az olvadó hó, mindenféle méretben és mennyiségben. A pompás kirándulás átment a túlélésért való küzdelembe. Ez az akna megtanított minket az

alázatosságra. Két év szünet után újra hívott minket a kötelesség. 1997 egy egzotikus Mexikói kirándulással kezdődött. Ha Mexikó, akkor természetesen Sotano el Barro. Mielőtt meglátogattuk volna az aknát, egy hónapot a Chiapas-ban töltöttünk kutatással. Semmi extrát nem találtunk, azonban szinte teljesen kifogytunk a köteleinkből. Legnagyobb sajnálatunkra, a mexikói parasztok úgy tekintettek köteleinkre, mint a legmegfelelőbb eszközre teheneik kikötözéséhez. Szerencsénkre a segítségünkre segített a Draco - M a tellett. Szerencsénkre, a segítségünkre sietett a Draco - Montiel barlangászklub vezetője, és így már elegendő mennyiségű kötéllel rendelkezünk. A Sotano el Barro számos csodálatos szenzáció forrása. Négyszáz méteres ereszkedés az aknában, kaktuszok a falakon, színes papagájok repülnek az ember körül, és egy egész kis dzsungel vár az alján. A leereszkedés, és a kimászás is egy-egy óránkba tellett. A következő évben úgy döntöttünk, egy újabb rekorderral nézünk szembe. Vrtglavica. Egy óriás, addig elképzelhetetlen mélységgel. 643m-nyi ereszkedés! 643m-nyi ereszkedés, félelem és izgalom együttes érzése. Mi voltunk az első lengyel bejárói és a második csapat aki lejutott az aljára. Vrtglavica, bár a legmélyebb, egy kedves és barátságos aknának bizonyult. Mivel a 643m-t kifelé is egyben kell megtenni, a biztonság kedvéért széntablettákat vettünk be egy esetleges hasmenés elkerülése végett. Amint kiértünk a felszínre, azonnal terveket kezdtünk el szőni a szomszédos Brezno pod Velbom (-501m) bejárására.

1999 nyarán ismét a Szlovéniába vezető úton találtuk magunkat. Sajnos a Brezno egy nagyon szeszélyes akna. -377m mélyen egy jégdugó állta el az utunkat, amelyen sehogyan sem tudtunk átjutni. A barlangból kikerkeze valódi pokol fogadott minket, a táborhoz vezető másfél órás út egy kétnapos élethalál harccá változott a hó és szélvihar, valamint a köd ellenében. Ugyanezen év őszén, útban voltunk Horvátországba, egy újabb frissen felfedezett óriáshoz - ez volt a Patkov Gust (-553m).

Készülődés az ereszkedéshez, karabínerek, kötelek, nittfülek hada, plusz a lelki felkészülés a csatára. Végülis 553m egyben nem játék! 50m-et ereszkedve elértük az... alját. Ez nem a Patkov Gust volt!

Horvát kísérőnk mentegetőzött. A hegyet és a barlangot illetően is tévedett. Három nappal később az igazi Patkov alján voltunk. Az akna nem adta magát könnyen, a túra egyik résztvevője egy jégkocka lavina közepén találta magát, és csak épp hogy fedezékbe tudott vonulni. Egy másik tagot majdnem megfojtott egy halom véletlenül ráeső kötél. Végül minden jól végződött. Az ezt követő években a Brezno pod Velbomhoz való visszatérést terveztük. Először a szlovén bürokráciával kellett szembenéznünk, a hegység lábától fordultunk vissza. 2003-ban túljutottunk a jégdugón, de 30m kötél hiányzott az aljához. Semmiség, gondoltuk. Visszajövünk a következő két nap valamelyikén. A januári időjárás balszerencsénkre döntött balszerencsénkre. A házban kellett maradnunk egy hétig, mire haza tudtunk menni. Amikor tudomást szereztünk egy új óriásakna felfedezéséről Kínában, hezitálás nélkül az utazás mellett döntöttünk. 2004 tavaszán a Baiyudong-nál (-424m) voltunk. Az akna gyönyörű volt, de valami borzasztót találtunk az alján, egy meggyilkolt ember holttestét. Minél hamarabb megpróbáltuk elhagyni az aknát és a környező régiót, különösen, hogy nem volt engedélyünk. A helyi rendőrök kísérték minket, akik gyanúsán kíváncsiak voltak azzal kapcsolatban, hogy mit láttunk az aknában. De soha nem ismertük el, hogy leértünk volna az aljára. Hogy befejezzük az "Alvilág Koronája" küldetést, már csak két akna hiányzik. A cikk megjelenésének idején meggyünk újra a Brezno pod Velbom-ba, utána pedig a Minye marad, Pápua-Új Guineában, a következő évre, ha sikerül csatlakozunk a francia és ukrán, vagy orosz kollégáinkhoz.

Marcin Furtak (Speleoklub "Bobry" Żagań) -
The Crown of the Subterranean Polish Caving 2005

Fordította: Losonci Gábor

Támogatok

